

Outlaw motorcycle gangs in the Meuse Rhine Euregion

Citation for published version (APA):

Geurtjens, K. C. P. (2022). *Outlaw motorcycle gangs in the Meuse Rhine Euregion: Exploration of the phenomenon, OMCG-related crime and the public response to OMCGs*. [Doctoral Thesis, Maastricht University]. Eleven. <https://doi.org/10.26481/dis.20220620kg>

Document status and date:

Published: 01/01/2022

DOI:

[10.26481/dis.20220620kg](https://doi.org/10.26481/dis.20220620kg)

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

NEDERLANDSTALIGE SAMENVATTING

DEEL 1 INTRODUCTIE, ONDERZOEKSOPZET EN METHODOLOGIE

De Euregio Maas-Rijn is een grensregio waar al decennialang veel pilots worden gestart en onderzoek wordt uitgevoerd op het gebied van grensoverschrijdende criminaliteitsfenomenen en grensoverschrijdende politieke en justitiële samenwerking. Onderzoek heeft herhaaldelijk aangetoond dat deze Euregio om diverse redenen aantrekkelijk is voor criminelen, zoals de ligging ten opzichte van diverse doorvoerhavens en het achterland van Europa, de nabijheid van landsgrenzen en ruraal-urbane samenstelling. Er is sprake van diverse vormen van (georganiseerde) criminaliteit, gepleegd door criminele netwerken van verschillende samenstellingen. Waar criminelen kunnen profiteren van de vrijheid van verkeer binnen de Europese interne markt, zijn politie en justitie gebonden aan geldende wet- en regelgeving met betrekking tot opsporing en grensoverschrijdende samenwerking. En hoewel de reactieve politieke en justitiële samenwerking doorgaans goed verloopt, zijn er nog de nodige barrières te slechten op het gebied van bijvoorbeeld proactieve en bestuurlijke informatiedeling. Al geruime tijd wordt daarom door onderzoekers gewezen op de meerwaarde van een Euregionale analyse van bestaande criminaliteitsfenomenen, waarbij de bevoegde autoriteiten laagdrempelig (en zo mogelijk proactief) informatie uitwisselen om tot een beter beeld van de problematiek en daarmee een betere aanpak te komen. In de jaren voorafgaand aan de start van dit proefschrift maakten de autoriteiten in de drie landen zich in toenemende mate zorgen over de ontwikkelingen en criminaliteit rondom *outlaw motorcycle gangs* (hierna OMCG's genoemd). Zodoende poogt dit onderzoek een beter beeld van de problematiek rond OMCG's en OMCG-gerelateerde criminaliteit alsook de aanpak daarvan in de Euregio Maas-Rijn te schetsen. De centrale onderzoeksvraag in dit proefschrift luidt dan ook als volgt: *Wat is de rol van landsgrenzen voor OMCG-gerelateerde criminaliteit en de aanpak daarvan in de Euregio Maas Rijn?*

Het onderzoek volgt een exploratieve, kwalitatieve onderzoeksopzet die erop gericht is de problematiek rondom OMCG's alsook de aanpak daarvan in de Euregio Maas-Rijn op basis van verschillende bronnen en vanuit verschillende invalshoeken te belichten. Het overkoepelende theoretisch gedachtegoed dat in het onderzoek verweven zit betreft dat van de rationele keuzebenadering, gelegenheidsstructuren en criminaliteitspreventie. Echter, om recht te doen aan de complexiteit van het onderwerp worden de empirische onderdelen van het onderzoek vanuit verschillende, meer concrete, criminologische invalshoeken gezien.

Het proefschrift omvat twee inhoudelijke delen, waarvan het eerste deel ziet op het schetsen van ontwikkelingen (grotendeels) voorafgaand aan het onderzoek. De subvragen die in deel 1 centraal staan, zijn:

- 1) Hoe hebben OMCG's zich ontwikkeld, en hoe heeft de aanpak daarvan zich ontwikkeld in een *zero-tolerance* strategie in Nederland, Duitsland en België?
Deze vraag wordt beantwoord door gebruik te maken van openbaar beschikbare literatuur, waaronder ook populaire (auto)biografische literatuur, beleidsdocumenten en mediaberichten.
- 2) Welke OMCG's bevinden zich in de Euregio Maas-Rijn, met welke strafbare feiten worden zij geassocieerd en welke interventies of maatregelen worden voornamelijk tegen ze gebruikt?
Deze vraag wordt beantwoord middels een media analyse van regionale krantenartikelen van Aachener Zeitung, Dagblad de Limburger, Het Belang van Limburg en La Meuse in de Euregio Maas-Rijn van 2010 tot en met 2016.
- 3) Wat houdt de aanpak van OMCG's in de Euregio Maas-Rijn in de praktijk in en welke autoriteiten zijn hierbij betrokken?
Deze vraag wordt beantwoord door gebruik te maken van literatuur, openbare alsook interne beleidsdocumenten en exploratieve interviews.

Op basis van inzichten die zijn opgedaan in het eerste deel, vervolgt het tweede deel met twee specifieke hedendaagse problemen met betrekking tot OMCG's in de Euregio Maas-Rijn. De sub-vragen die in deel 2 centraal staan, zijn:

- 4) Ervaren respondenten uit de praktijk (grensoverschrijdende) OMCG-gerelateerde verplaatsing in de Euregio Maas-Rijn, en zo ja, hoe?
Deze vraag wordt beantwoord door middel van semigestructureerde interviews met nationale, regionale en lokale respondenten uit Nederland, Duitsland en België.
- 5) Hoe is criminaliteit in het geval van een lokaal OMCG-*chapter* sociaal ingebed in de Euregio Maas-Rijn, en hoe verhoudt zich dit tot grensoverschrijdende criminaliteit?
Deze vraag wordt beantwoord middels een gevalstudie op basis van dossiers binnen één grootschalige strafzaak en aanvullende interviews met betrokken autoriteiten.

DEEL 2 DE ONTWIKKELING VAN OMCG'S, OMCG-GERELATEERDE CRIMINALITEIT EN DE AANPAK DAARVAN IN NEDERLAND, DUITSLAND EN BELGIË

Hoe hebben OMCG's zich ontwikkeld, en hoe heeft de aanpak daarvan zich ontwikkeld in een zero-tolerance strategie in Nederland, Duitsland en België?

De eerste OMCG's (Hells Angels, Outlaws, Bandidos) zijn opgericht in de Verenigde Staten, waarna de clubs zich verspreid hebben naar andere continenten. Hierop volgend diende hun gedachtegoed en structuur als inspiratiebron voor nationale clubs. In essentie zijn OMCG's opgericht als sociale clubs waar mannen met een passie voor motoren en motorrijden bij elkaar komen. In de eerste OMCG's in de Verenigde Staten kwamen vooral veteranen die gediend hadden in de Tweede Wereldoorlog (en later de Vietnamoorlog) samen met andere jonge mannen die niet leken te kunnen aarden in de naoorlogse maatschappij. Zij trokken zich terug in deze clubs die zij als 'brotherhoods' beschouwden, waarbinnen zij hun eigen waarden en normen omtrent omgangsvormen, status en (hyper)masculiniteit konden waarborgen.

In de zeventiger en tachtiger jaren bestond het *outlaw biker* landschap in Nederland, Duitsland en België voornamelijk uit de Hells Angels MC en andere, voornamelijk nationale MC's. Deze clubs bestonden zowel uit jongeren als (ex-)militairen (deze laatste groep vooral in Duitsland). Hoewel de leden al bekend stonden om hun onaangepast en gewelddadig gedrag, werden de clubs in die tijd nog vooral gezien als folkloristisch. Ze werden als onderdeel van de bestaande tegenculturen beschouwd, en als zodanig *geaccepteerd*, en soms zelfs *gefaciliteerd* in hun activiteiten. Dit veranderde stilaan vanaf de jaren tachtig, na enkele eerste onderzoeken naar verschijningsvormen van georganiseerde criminaliteit in West-Europa; eerst in Duitsland (jaren tachtig), later in Nederland en België (jaren negentig). Met deze veranderde focus werden clubs als de Hells Angels niet langer alleen geassocieerd met openbare ordeverstoringen, maar kwamen ze voor het eerst ook in beeld als groepen die betrokken waren bij de georganiseerde misdaad. De aanpak van leden en clubs aan het eind van de jaren '80 en de jaren '90 kan over het algemeen nog wel worden omschreven als *laissez-faire*: strafbare feiten en incidenten werden opgepakt, maar er werd nog weinig structureel ingezet op OMCG's als criminaliteitsfenomeen. Na een aantal patchovers van grote clubs rond de eeuwwisseling, verschillende gewelddadige en dodelijke incidenten waarbij leden van verschillende clubs betrokken waren, en aanklachten wegens georganiseerde misdaad in de jaren 2000, namen de overheden in toenemende mate een *repressieve houding* aan. De eerste pogingen om de Hells Angels in België (2000) en Nederland (2007) te verbieden, mislukten echter (in tegenstelling tot Duitsland, waar al in 1983 het Hells Angels *chapter* van Hamburg werd verboden). Terwijl het aantal clubs, het aantal *chapters* en het aantal leden verder toenam en de spanningen en conflicten tussen verschillende clubs opliepen, werd de repressieve houding steeds meer als ontoereikend ervaren. Zodoende werden andere wegen verkend om de OMCG's aan te pakken. Vanaf 2010 voerden de overheden in alle drie de landen een *zero-tolerance* strategie in, waarbij zij aanvullende (met name bestuurlijke) maatregelen namen om te voorkomen dat de overheid OMCG's onbewust faciliteert in hun (criminele) activiteiten.

Deze ontwikkelingen richting een *zero-tolerance* strategie werden ongetwijfeld gevoed door het 'succes van de OMCG's'. Het idee van een club sprak veel jonge mannen aan die

verschillende kleine clubs oprichtten. Deze clubs breidden zich vervolgens uit en internationaliseerden. Het is niet ondenkbaar dat enkele clubs op enig moment te veel leden toelieten en te groot werden om hun leden onder controle te houden. Dit heeft mogelijk tot diverse spanningen en conflicten heeft geleid in het afgelopen decennium. Het is evenwel ook belangrijk deze ontwikkeling te beschouwen in het kader van de toegenomen aandacht van de autoriteiten voor de bestrijding van de georganiseerde misdaad: leden worden vaak in verband gebracht met verschillende soorten van criminaliteit, zoals intimiderend gedrag en (openlijke) geweldpleging, afpersing, drugsproductie, drugshandel, mensenhandel, wapenhandel, economische delicten en witwassen. Sterker nog, OMCG's zelf worden steeds meer gezien als hiërarchische structuren waarvan de leden de club gebruiken om criminele activiteiten uit te voeren of af te schermen. Kernonderdelen van deze structuren zijn o.a. het verwerpen van burgermaatschappelijke normen en waarden, het afschermen van de eigen activiteiten, het niet meewerken met de politie en het (financieel) steunen van (gedetineerde) leden. Zij dragen hun saamhorigheid en (outlaw) status uit door het dragen van dezelfde kleding en insignes, en zijn regelmatig in conflict met andere clubs. Tevens wordt verondersteld dat leden relatief gemakkelijk aan bijvoorbeeld criminele contacten of onderduikadressen kunnen komen in andere landen vanwege het internationale (gesloten) karakter en bereik van de club. Tot slot moet worden gewezen op de drastische verandering in de ideeën over misdaadbestrijding in de richting van afschrikking en misdaadpreventie.

Welke OMCG's bevinden zich in de Euregio Maas-Rijn, met welke strafbare feiten worden zij geassocieerd en welke interventies of maatregelen worden voornamelijk tegen hen gebruikt?

De Euregio Maas-Rijn herbergt diverse internationale clubs met hun respectievelijke supportclubs, evenals nationale OMCG's. In 2015 waren er in totaal ongeveer 63 *chapters* gevestigd. Deze betroffen zes Hells Angels *chapters* met negen *chapters* van erkende supportclubs; er waren drie Outlaws *chapters* met drie *chapters* van erkende supportclubs; er waren vier Bandidos *chapters* met één erkend support *chapter*; zes Satudarah *chapters* met zeven *chapters* van erkende supportclubs; en tot slot 24 lokale *chapters* van ofwel internationale (bijvoorbeeld Mongols MC, No Surrender MC, Blue Angels MC) of nationale clubs (bijvoorbeeld Animals MC, Veterans MC, Free Bikers MC) met slechts één of twee *chapters* in de Euregio.

Wanneer wordt nagegaan met welke strafbare feiten de grootste OMCG's (Hells Angels, Bandidos, Outlaws en Satudarah) in de Euregio Maas-Rijn in verband werden gebracht in de regionale kranten, blijkt dat in de eerste plaats de interclub-conflicten uitgebreid aan bod komen. In de periode 2010-2016 hebben er diverse conflicten plaatsgevonden tussen met name de Hells Angels, Bandidos, Outlaws en hun respectievelijke supportclubs. Terwijl deze drie clubs meestal in verband worden gebracht met spontane expressieve en geplande

agressieve feiten, werd vooral Satudarah vaak in verband gebracht met georganiseerde misdaad. In totaal werden deze vier clubs in verband gebracht met 85 criminele activiteiten en 64 niet-criminele activiteiten.

In de krantenartikelen werd naast de inzet van klassieke rechtshandhaving (zoals verscherpt politietoezicht, huiszoekingen, invallen in (club)huizen en inbeslagname van goederen) ook aandacht besteed aan diverse bestuurlijke maatregelen. Deze maatregelen hebben vooral als doel om criminaliteit en ongeregelde heden te voorkomen. De bevoegdheden van vooral burgemeesters werden vaak ingezet bij niet-criminele activiteiten, zoals feesten en evenementen, of bij het voorkomen van het oprichten van nieuwe clubhuizen. In totaal konden tussen 2010 en 2016 110 preventieve maatregelen en 50 repressieve interventies uit de krantenartikelen worden geïdentificeerd. Het zwaartepunt van de criminele activiteiten en maatregelen op basis van de krantenartikelen lag in Aken (DE), gevolgd door steden als Sittard-Geleen (NL), Kerkrade (NL), Maastricht (NL), Maasmechelen (BE), Genk (BE), Lanaken (BE) en Tongeren (BE).

Wat houdt de aanpak van OMCG's in de Euregio Maas-Rijn in de praktijk in en welke autoriteiten zijn hierbij betrokken?

De aanpak van OMCG's in de Euregio Maas-Rijn wordt deels gezamenlijk en deels gefragmenteerd vormgegeven en uitgevoerd. Bij de aanpak zijn verschillende autoriteiten betrokken, maar zij wordt vooral gedomineerd door het openbaar ministerie, verschillende takken van de politieorganisatie en de bestuurlijke autoriteiten (met name de gemeenten en de verantwoordelijke ministeries). Met een gezamenlijke aanpak wordt hier bedoeld dat de verschillende autoriteiten tegenwoordig niet volledig onafhankelijk van elkaar kunnen werken; de *zero-tolerance* strategie impliceert een zekere mate van coördinatie. Daarentegen is de aanpak gefragmenteerd in die zin dat er binnen de respectievelijke organisaties verschillende afdelingen bestaan die belast zijn met uiteenlopende aspecten van de uitvoering van de aanpak, alsmede een veelheid van subregio's:

In wezen zijn het openbaar ministerie en de rechteerteams van de politie verantwoordelijk voor het opsporingsonderzoek en de vervolging van criminele individuen en netwerken in hun regio. De inlichtingendienst of werkgroepen van de respectievelijke politieorganisaties dragen zorg voor het verzamelen, combineren en analyseren van de informatie over nieuwe leden, ontwikkelingen en incidenten, die in de verschillende takken van de politieorganisatie beschikbaar is. De lokale politiediensten zijn samen met de gemeenten (vooral in Nederland en België) belast met de handhaving van de openbare orde en het bieden van een eerste aanspreekpunt voor meldingen en klachten van burgers. Om deze versnippering tegen te gaan, bestaan er werkgroepen op regionaal (RIEC, ARIEC) en nationaal of deelstaatniveau (LIEC, Highsider, Projektgruppe 124) die trachten een geïntegreerde aanpak te coördineren.

Op transnationaal niveau bestaan er in de Euregio Maas-Rijn ook verschillende structuren die erop gericht zijn mogelijke belemmeringen voor grensoverschrijdende samenwerking weg te nemen, bijvoorbeeld door rechtsbijstand te verlenen, informatie uit te wisselen en *best practices* te delen. In tegenstelling tot de regionale en nationale coördinatiestructuren die gericht zijn op het verbeteren van de integrale aanpak, zijn deze grensoverschrijdende samenwerkingsstructuren echter meestal monodisciplinair van aard (bijvoorbeeld voor justitiële samenwerking BES; voor politiesamenwerking NeBeDeAgPol en EPICC; voor administratieve samenwerking het instituut Euregio Maas-Rijn en sinds 2019 het EURIEC). Dit wil niet zeggen dat er geen enkele integrale grensoverschrijdende samenwerking plaatsvindt. In feite zijn veel bestuurlijke maatregelen gebaseerd op politie-informatie, die in bepaalde gevallen wel gedeeld mag worden. Momenteel is er echter onvoldoende (nationale) wet- en regelgeving die helder omschrijft onder welke omstandigheden welke informatie mag worden uitgewisseld tussen welke autoriteiten, met welk doel.

DEEL 3 INZOOMEN OP TWEE SPECIFIEKE OMCG-GERELATEERDE PROBLEMEN IN DE EUREGIO MAAS RIJN

Ervaren respondenten uit de praktijk (grensoverschrijdende) OMCG-gerelateerde verplaatsing in de Euregio Maas-Rijn, en zo ja, hoe?

Uit eerdere inzichten binnen dit onderzoek is duidelijk geworden dat elk land een *zero-tolerance* strategie heeft geïmplementeerd om OMCG-gerelateerde criminaliteit te bestrijden en voorkomen, en om het OMCG-clubleven in het algemeen minder aantrekkelijk te maken. Toch is de aanpak in de Euregio Maas-Rijn, ondanks alle inspanningen, nogal versnipperd. Na de Nederlandse verboden in 2017 waren verschillende burgemeesters in de grensregio bezorgd dat de problematiek rond OMCG's zich naar België zouden verplaatsen. Een ontwikkeling die theoretisch gezien niet onmogelijk of ondenkbaar zou zijn. Zodoende werden medewerkers bij het openbaar ministerie, politie en gemeenten op landelijk en deelstaatniveau, alsook binnen de Euregio Maas-Rijn (op regionaal en lokaal niveau) gevraagd naar hun perceptie van en ervaringen met OMCG-gerelateerde verplaatsing.

Uit de wetenschappelijke literatuur kunnen verschillende vormen van verplaatsingseffecten worden onderscheiden: ruimtelijke verplaatsing, temporele verplaatsing, doelverplaatsing, tactische verplaatsing, delict verplaatsing en daderverplaatsing. In deze studie zijn geen aanwijzingen gevonden voor daadwerkelijke verplaatsing van *criminaliteit*. Door het bovenstaande theoretisch kader uit te breiden tot *niet-criminele activiteiten* konden uit de interviews wel enkele vormen van verplaatsing

worden gedestilleerd. Zo werden enkele gevallen van zowel regionale als grensoverschrijdende ruimtelijke verplaatsing van clubhuizen en evenementen als gevolg van maatregelen en interventies genoemd. Voor wat betreft tactische verplaatsing werden voorbeelden genoemd van leden die opzettelijk gebruik maakten van cafés, bars en woningen in een poging om toezicht en controle te ontlopen. Een ander voorbeeld was het gebruik van een andere naam, een andere regio of een andere rechtspersoon om de identiteit van de club te verhullen. Ten slotte zou de oprichting van nieuwe clubs door personen die voordien lid waren van een verboden club, kunnen worden beschouwd als een vorm van ‘dader’ verplaatsing, in die zin dat zij een vacuüm trachten op te vullen dat is ontstaan door het verdwijnen van de oude club. Voorts verdient het vermelding dat sommige respondenten geen enkel voorbeeld van verplaatsing konden benoemen of het idee van verplaatsing om verschillende redenen helemaal afwezen.

Hoe is criminaliteit in het geval van een lokaal OMCG chapter sociaal ingebed in de Euregio Maas-Rijn en hoe verhoudt zich dit tot grensoverschrijdende criminaliteit?

De *zero-tolerance* strategieën (naast de evidente opsporing van strafbare feiten) lijken zich in toenemende mate gericht te hebben op OMCG's als groep. Uit onderzoek naar (georganiseerde) criminaliteit gepleegd door OMCG-leden, blijkt echter dat zij vaak samenwerken met externe daders. Daarom werd een specifieke strafzaak waarbij leden van een *chapter* in de Euregio Maas-Rijn betrokken waren, grondig bestudeerd om na te gaan hoe de door die leden gepleegde criminaliteit sociaal ingebed was, en hoe dat zich in dit specifieke geval verhield tot transnationale misdrijven die gepleegd werden door deze leden.

De leden van het onderzochte *chapter* waren betrokken bij diverse strafbare feiten, variërend van bedreiging en afpersing, zware mishandeling, wapen- en drugsdelicten tot het witwassen van geld en andere economische delicten. Bovendien werd een groot aantal daders vervolgd omdat zij deel uitmaakten van een criminele organisatie. Sommige strafbare feiten werden gepleegd door individuen, terwijl de meeste werden gepleegd in kleine groepen van wisselende samenstelling. Met betrekking tot de mogelijk faciliterende rol van de club, is het vermeldenswaardig dat één geweldsmisdrijf is toe te schrijven aan de club en daaruit voortvloeiende rivaliteit en conflicten met een andere club. In sommige gevallen speelde de club indirect een rol, bijvoorbeeld daar waar leden specifiek verwezen naar de status van de club of hun clubkleden bewust aanwendden om slachtoffers of een externe mededader te intimideren of af te persen. Tevens werd in een zaak gepoogd een club-advocaat naar voren te schuiven om de belangen van een externe mededader te behartigen. Er waren geen aanwijzingen dat het *chapter* of de club in brede zin financieel profiteerde van de door haar leden gepleegde strafbare feiten.

Wat de (trans)nationaliteit van de strafbare feiten betreft waren de meeste regionaal of nationaal georiënteerd. Ondanks het feit dat het *chapter* en haar leden in de Euregio Maas-Rijn in de nabijheid van landsgrenzen waren gevestigd, heeft dit dus klaarblijkelijk niet structureel geleid tot het actief gebruik maken van deze grenzen om bijvoorbeeld strafbare feiten af te schermen. Ondanks dat er in enkele gevallen wel gecorrespondeerd werd over conflicten en criminaliteit, waren er ook geen duidelijke aanwijzingen dat de criminaliteit op een hoger niveau van de club werd georganiseerd in samenwerking met buitenlandse leden. Van de betrokkenheid bij transnationale georganiseerde criminaliteit (met name drugsfeiten) leverden slechts twee dossiers voldoende informatie op voor een analyse. De analyse van deze drugsfeiten laat vooral zien dat de betrokken clubleden een beroep doen op zowel andere leden, als op hun eigen familie- of (criminele) kenniskring voor diverse hand- en spandiensten. Aangaande de sociale inbedding van de strafbare feiten is het belangrijk op te merken dat veel leden elkaar al kenden voordat zij zich bij de club aansloten of strafbare feiten pleegden, en dat met name familie en externe vrienden belangrijk waren bij het vergoelijken, ondersteunen en vergemakkelijken van, of zelf meewerkten aan de strafbare feiten. De meeste leden leken vooral opportunistisch te werk te gaan en niet zozeer over diepgaande criminele kennis of internationale contacten of status te beschikken. Afgaande op de dossiers en interviews kon van enkele leden gezegd worden dat zij tot ‘*local heroes*’ gerekend kunnen worden: criminelen die juist vanwege hun status, inbedding in en kennis van hun omgeving en netwerk (“ons kent ons”) regionale kansen optimaal benutten en creëren. Twee personen konden worden aangewezen als potentiële internationale ‘brokers’ gezien hun (criminele) verleden en hooggeplaatste status binnen de club, alsmede persoonlijke contacten in andere continenten. Tot slot illustreerde de zaak hoe moeilijk het is om de mogelijke rol van OMCG-leden in internationale netwerken vast te stellen wanneer de autoriteiten besluiten om zich op nationale delicten te concentreren. Volgens respondenten betrokken bij het strafrechtelijk onderzoek verschoof de prioriteit van de zaak namelijk op een bepaald moment van transnationale drugsdelicten naar regionale en nationale afpersingen, onder meer vanwege beperkingen (en duur) van de internationale politieële en justitieële samenwerking.

DEEL 4 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

Dit onderzoek beoogde een beter beeld van de problematiek rond OMCG’s en OMCG-gerelateerde criminaliteit alsook de aanpak daarvan in de Euregio Maas-Rijn te schetsen. De centrale onderzoeksvraag in dit proefschrift luidt dan ook als volgt: *Wat is de rol van landsgrenzen voor OMCG-gerelateerde criminaliteit en de aanpak daarvan in de Euregio Maas Rijn?*

De rol van de landsgrens moet in dezen vooral worden gezien als een faciliterende factor voor grensoverschrijdende criminaliteit of een beperkende factor voor grensoverschrijdende samenwerking van politie, justitie en het openbaar bestuur. Wanneer alle bevindingen uit het onderzoek samen worden genomen, blijkt dat er geen duidelijke aanwijzingen zijn voor structurele grensoverschrijdende criminaliteit van OMCG's binnen de Euregio Maas-Rijn. Grensoverschrijdende criminaliteit gepleegd door leden vindt zeker plaats, maar niet is gebleken dat de club of grens hierin een structureel faciliterende rol heeft gespeeld. Ondanks de nabijheid van landsgrenzen, bleken de meeste bestudeerde vormen van criminaliteit (openbare ordeverstoringen, gewelddadige conflicten en kleine economische criminaliteit) vooral beperkt tot de eigen regio of het eigen land. Daarnaast hebben zich wel drugsfeiten voorgedaan die een grensoverschrijdend karakter kenden, maar in deze feiten bleek te meer dat sociale contacten van buiten de club een rol speelden. Afgezien van deze bevindingen, was het onmogelijk de aard en omvang, of netwerken waarin OMCG leden betrokken zijn verdiepend te onderzoeken op basis van de verzamelde data.

Dit punt illustreert precies hoe groot de rol van de grens is gebleken voor met name de aanpak – en in het verlengde daarvan, het doen van onderzoek. Het bestaan van landsgrenzen (die landen en regio's verdelen, ieder met hun eigen rechtsstelsel, bevoegde autoriteiten, prioriteiten en werkculturen) maakt het onwaarschijnlijk dat er op korte termijn een uniforme aanpak van OMCG's zal ontstaan in de Euregio Maas-Rijn. De landsgrens belemmert op deze manier de (proactieve) uitwisseling van informatie tussen justitie, politie en met name bestuurlijke autoriteiten. Mede als gevolg van deze belemmeringen is het in het kader van dit onderzoek onmogelijk gebleken om systematisch gedetailleerde gegevens te verzamelen over OMCG's, hun leden en betrokkenheid bij strafbare feiten om op die manier een uitgebreide criminaliteitsbeeldanalyse van het verschijnsel OMCG's te verwezenlijken.

Het verdient daarom aanbeveling om verder onderzoek te doen naar de betrokkenheid van OMCG-leden in internationale criminele netwerken, en in hoeverre of in welke situaties daarbij gebruik wordt gemaakt van contacten, status of andere aspecten van de club. Hiervoor is echter wel toegang nodig tot gedetailleerde (vaak vertrouwelijke politie) data.

Daarom dringt dit proefschrift er in navolging van andere onderzoeken op aan dat het werkveld actief aan de slag gaat met het maken van integrale, grensoverschrijdende criminaliteitsbeeldanalyses, of deze opdracht uitbesteedt aan onderzoekers met toegang tot de nodige informatie. Alleen op die manier kan de rol van de landsgrens voor verschillende soorten strafbare feiten of niet-criminele activiteiten van OMCG's worden onderzocht.

Daarnaast zou juridisch onderzoek kunnen ondersteunen bij het identificeren van reeds bestaande of nieuwe mogelijkheden voor grensoverschrijdende (bestuurlijke) samenwerking.

In bredere zin is een pragmatische realiteitscheck nodig met betrekking tot de voor- en nadelen van grensoverschrijdende samenwerking. Waar dit zowel door vele respondenten (alsook het huidige proefschrift) wordt gezien als 'de weg vooruit', moet worden opgemerkt dat een verbeterde grensoverschrijdende samenwerking impliceert dat men wellicht meer en kwalitatief betere informatie uit het buitenland ontvangt, maar ook dat als gevolg hiervan mogelijk een groter beroep zal worden gedaan op de eigen organisaties. De vraag is of daar voldoende bij wordt stilgestaan.

Hierop inhakend is het ook van belang te vermelden dat doelbinding essentieel is voor het uitwisselen van informatie, iets dat juist in het geval van OMCG's lastig blijkt daar het een diffuus fenomeen betreft waarvan leden betrokken zijn bij criminele alsook niet-criminele activiteiten. De aanpak in de drie landen heeft zich echter steeds meer gericht op het bestrijden en voorkomen van niet alleen criminaliteit, maar ook het onaantrekkelijk maken en dwarsbomen van de groepen an sich. Deze ontwikkeling, in het licht van toenemende onvrede en polarisatie in de samenleving, maakt dat daarom ook op gebied van beleid en onderzoek meer gedaan zou kunnen worden om sociale (uitstap)programma's voor (ex-)leden te verkennen en hen een andersoortig perspectief te bieden.